

4 AZ 1-BEN

4. kötet

FARAGÓ ESZTER
HORNÍK ANNA
FARKAS-KOVÁCS LÁSZLÓ
NYÍRFALVI KÁROLY

NAPSZIGET A MŰVÉSZETEKÉRT ALAPÍTVÁNY
BUDAPEST, 2015

Borítóterv és tipográfia:
Lajtai Gábor

© Faragó Eszter, 2015
© Hornyik Anna, 2015
© Farkas-Kovács László, 2015
© Nyírfalvi Károly, 2015

Kiadja:
NapSziget a Művészetekért Alapítvány

FARAGÓ ESZTER

A Titkaim...

Titkaim, ha lelepleződnek,
ki törli le a könnyeimet,
ki nyújt majd át egy batiszt-lepedőt,
hogyan elszenvedhessem
az elszenvedhetőt,
a kívánságot, melyet vérrel mostam le? ki őrzi majd féltett titkaim?

Nővé válni egy perc volt... Azt hiszem.
A Nagy Tervbe így illetttem be,
így fejtegettem az élet titkait,
s így gyűjtöttem
a magam kincseit
szépségesen, egyedül, magamnak,
míg lényemet széjjelosztogattam,
s a foszlányokból így váltam mégis egészsé.
Ezt nyújtom át szakadt életemből,
tenyerem sebeket hurcol,
arcomon a könny megkérgesedett,
mégis, mégis hiszem:
az élet velem beteljesedett.

Lágyság, keménység, magány, boldog öröm,
ha nem lettem volna,
hogyan is öröklöm,
a Szent, a Nagy, az Élniakarást,
melybe belepusztul a halhatatlan vágy,
amelyért élek, és újra élek, újra, újra!...
Ki tudja, hová visz majd, milyen útra,
hegyre föl, vagy le a földi mélybe,
segítség nélkül feneketlenségbe...
Szerelem, gyere! Mutass az életre,
nem vágyom most nagy célokért égni,
sem magamat a csillagokhoz mérni,
nem! Csak szeretni akarok.
Elcsöndesedve, elégedetten. Elégedetten.

Titkaim, ha lelepleződnek,
ki törli le a könnyeimet?
Ki fogja meg reszkető kezem?
Hogy elszenvedhessem,
mi elszenvedhetetlen:
a kívánságot, melyet vérrel mostam le.
Ki őrzi meg féltett titkaim?...

kiskarácsonyos

ha nem hihetném
hogy jön még szebb világ
melyben a megváltás tündököl
s meleg fényekkel érkezik
a béke s a szeretet mely üdvözöl
melyben kisimul minden indulat
s cirógatni vágyik a vad ököl
ha nem hihetném
hogy jön még szebb világ
oly szegény lennék Istenem
s oly szegény lenne a világ

A gyűlölködőknek

Radnóti Miklós emlékére

Kétszer hal meg, kit a gyűlölet öl meg
kárhózatára a gyűlölködőknek...
Egyszer sírba teszik sírván,
aztán kihantolják gyáván,
majd életre hívja a bánat,
hasztalan szórnak ellene vádat,
majd zúg, tombol, árad mint a tenger,
mert aljas, gyáva és hitvány az ember;

dönt az indulat szobrot és álmot,
hirdetni kíván cifra hazugságot,
megréműl, látja, mindez hiába,
kegyetlen, durva indulatába’.

Szól a Költő, belesír a mába,
most sem hiszi, bár tudja, bár látja:
„Oly korban éltem én e földön!”...
hogyan vagy én leszek gyilkos,
vagy engem kell megölni.
Kétszer hal meg, kit a gyűlölet öl meg
kárhózatára gyűlölködőknek...

Két pont között

(József Attila emlékére)

Tudjuk, a mosónők korán halnak
és a fiaik már árvának születnek.
Ha kapnak, akkor is folyton csak vesztenek
élni sosem, túlélni tanulnak.

Két pont között a leghosszabb útjuk,
míg apától, anyától haza találunk –
síró gyermek-énjük átadják a mának
jövőjük nincs, csak keserű múltjuk.

S ott, hol végül összetalálkoznak
a végtelenbe tartó vasúti sínek,
hol álom és valóság örök búcsút int:

robogva futnak az éjszakai árnyak,
sivítva, súlyosan a vasútkerekek,
majd az éj a csenddel mindent behint.

Húsvéti ébredés

Most boldog verset szeretnék írni,
láncra fűzött szavakkal gyöngyöket,
de részeg gajdolás zúg fülembé,
s csörömpöl az utcán a göngyöleg.
Valaki autóra pakol zörgő rekeszeket
melyekben bor volt, vagy valami üveg,
s üveg koccan üveghez, majd csattan,
káromkodik a munkás, emelget,
indít, s nem hagy mást maga után
csak káromkodást, és cserepeket.

A részeg egy percre elhallgat,
fülére húzza szakadt sapkáját,
körültekinget, s elmereng;

Körötte buszra szállnak az emberek.

Indul a reggeli sietős menet,
váll kíméletlen vállhoz préselődik,
valahol felsír egy kisgyerek,
öregasszony motyogva nézi,
adnak-e neki ma is helyet.

Záródnak az ajtók, a busz útra kel.

A részeg leül egy padra, s énekel
míg szatyrában kotor,
s csak úgy megszokásból,
újságpapírt húz elő, vág a szalonnából,
meg boros palackot markolász,
kortyol, s a kortyban halk fohász.

Egy rigó a fán éhesen lesi,
s a részeg a kenyérből vet neki.

Kóbor macska kurrog rá most félve,
meglapul, várja, kérjen-e?...

Az ember arca egyszer csak felragyog,
füstös bőrén a sok ránc szétszalad,

olvad a hó, s a jég körötte,
virágba borul a téren a pad:

Valaki könnyű léptekkel halad,
s megáll a csavargó előtt;
a szótlán fohász hozta el Őt?
Mosolyog, de szeme csupa könny,
Vele a tavasz is közelebb jön!
Az ember lassan, mélán fölneéz,
s vállára simul egy könnyű kéz.

Tavaszi dúdoló

Zenét kívántam, nem muzsikát,
hegedűszóhoz jó cimborát,
teli pohárral tündöklő bort,
csizmám sarkára csillogó port.
Táncolni vágytam, nem temetni,
tündöklő arccal énekelni,
nem kértem semmit, csak úgy kaptam,
árván végül így maradtam.

Novemberi pesti utcakép

Én úgy látom a világot,
mint aki tűzből, vízből menekül,
és nem érti, mi, miért lángol
ha már a víz is megrészegül.

Ne szólj! Ne vess el! Dobj a tűzre!
Fakassz lelkedből számomra űrt,
hagyd el a legszebb álmaidat
ha lényed a semmiből menekült.

Kész, ennyi. A létezés kiált;
neked van, nekem semmi még.
Csak reszket egy apró kis bogár,
mert ijedten látja, hogy jön a vég.

Fáradtan, csüggedten csepeg
az olvadt jégcsap az ereszről ?
unja, fázik és elhiszi, hogy
hamis a hír a tél felől.

Köves utcán rázkódik a csend,
kitekint egy percre a körútra,
megemel egy ballagó kalapot:
köszön a léhűtő, az utca.

Enyém, tiéd, miénk, övé...

Enyém, tied, miénk, övé,
Száll a szavunk mindörökké,
Száll a dalunk mindhiába.
Enyém? Tiéd? Hol a bátra?
Hazasíró szép énekünk,
Benne egész nemzedékünk –
Enyém, tiéd, miénk, övé,
Jobbat váró kesergőké,
Égre szálló, hazavágyó,
Szívet sírva-ríva rágó,
Hol a hazád, hol a szíved,
Itt feledted? Tovább vitted?
Enyém, tied, övé? Miénk!
Hívó szóra állj közibénk,
Vedd a kardod! Szítsd a lángot!
Ha nem teszed, majd megbánod,
Jössz te, vagy se, jöhet bárki,
Égő várost nem jó látni,
Zeng az ének, zúg az árja,
Haldoklókat vet a lángba,
Tüzes dalt fog, vaddal játszik,
Örülettel iszony pázrik;

Övé! Miénk! Tiéd! Enyém!
Épüljön egy új a helyén.
Épüljön egy jobb világra,
Ringatókra, ne rimákra,
El nem adott lelkűekre,
Emléktelen feledésre,
Nincs szükségünk olcsó árra,
Drága legyen az irhája,
Ha letépi, úgy is jó lesz,
Húsát adja, s mindent elvesz,
Sziromtalan virág nyílik,
Sírján a bú kivirágzik,
Gyáva szívét rejtegeti,
Árulását megéneкли,
Dallal ringat el majd minket –
enyém, tiéd, övé, mienk..., tied, miénk, övé,
áll a szavunk mindörökké,

Az eskü

– *rege* –

Elmegy a legény,
csókot vet a lánynak,
táncolva a paripa
neki a csatának.

Mit bűg a galamb?
Kinek szól a nóta?

Harminc legény elindul;
száll a rege róla.

Harminc a galamb,
dúlt fészékében várja

hazatérjen kedvese,
szívbéli mátkája.

Telt, múlt az idő,
béke száll a tájra,
huszonkilenc hazatér,
egy hiába várja,

jöjjön haza már.
Száll a fohász érte,
jaj, csak nem baj, betegség,
vagy valami érte...

Sápad a leány,
galamb vére hullik,
éjszaka hűvösében
lám egy árnyék búvik

ott marad mégis
odaáll az ágyhoz
a zokogót vigasztalni...
Vagy valakit átkoz?

Telt, múlt az idő,
béke van a tájon,

menyegzőt zeng a harang, :
örömének szálljon!

Burrog a galamb,
huszonkilenc vének
összegyűlnek a kapuban,
templomi zenésznek.

Libben fátyola,
boldog ara lépked,
szent esküvel hitet tesz
már egy más legénynek.

Surrog galambszárny,
vad galambok jönnek,
nekicsapnak vad dühvel
a nászi menetnek.

Nincsen se sikoly,
se rettenet hangja,
némán hull az ifjú férj
földre vérbe fagyva.

Surrog galambszárny,
szelíd burrogással
huszonkilenc galamb száll
alkonyi varázssal.

Táncolj, Bajazzo!

Táncolj, bajazzo!
Őrült táncod körül
Hamis hangszerek zajjal hörögnek
Dicstelen évek során
Míg azt hiszed, éled a mindent,
A zsarnoki esztelenség kiabál,
Táncolj, bajazzo,
Urad táncot akar,
A hegedű nyivákolva
Húrt szakaszt széjjel,
De ne félj, míg van,
aki tapsol neked.
Táncolj, Bajazzo, ma még
neked áll a világ!

**Halál uraság, avagy értjük mi egymást,
igaz, Ady Endre?**

Vad, gögös góliát-egómat
tapodják gyáva, semmi-alakok,
s óriás, dobbanó lépteim alatt
jobbra, balra dülnek a tegnapiok.

Megfojt a csönd, utca zaja kél,
vágatva érkezik értem lovagom:
Halál uraság kevélyen feszít,
míg magáévá teszi holnapom.

Megsűrűsödik, s betakar a köd
– homályból izzó, tarka kusza kép –
hömpölyög és árad valami sötét:
Halál uraság elébem lép.

– Jössz te! Ne várj! Mire is mennél
itt e földi létben ki álmokat űz!...
Halandó nem bír el e fájdalommal
lelkedből kioltom, mi perzsel, a tűz!

Égj lánggal, új lánggal. Égj az enyémmel!
Legyen tiéd a boldog enyészet,
kudarc, öröm ne érjenek többé.
Szólj egy új dalt, szöld az enyémet!

Halál uraság felpattan lovára,
nyergébe ránt, ölel szorosán
s a szertefoszló köd titkos sűrűjében
patacsattogással halálnász fogan.

Sosem múló kegyelem

Ha elhagytak is, s a remény néma árnya
többé már nem vetül életem fájára,
ha százszor is üvölt lelkemből a magány:
Te mindig velem vagy, mindenható Atyám.

Hogy jöhetnék eléd, én, a bűnös, céda
ki lelkem eladtam sok-sok hamis célra?
Könnyeimmel, íme, lábadat öntözöm,
s bűneimet bánva lelkemet kiöntöm:

tisztíts meg izsóppal, és én megtisztulok!
Többé szeretetet mástól nem koldulok.
Mint királyi gyermek, magam méltósága
hirdeti fenséged, nagyságod a mába'.

Átkozott mind, aki embertől vár jóra:
az emberi szív és indulat csalóka!
Ma még szeret, holnap: könnyű szívvel vet el,
nevet ad a mának, gúnyt űzni se restell,

de Te, Atyám, tudom, sosem hagysz el engem,
mert Te nem olyan vagy, mint sokszor az ember,
Tenálad az igen valóban *igen* lett,
s adtad minékünk a legnagyobb *Igened*.

Fogadd hát hálámat, szívemből szól e dal,
Veled az élet bár küzdelem: diadal!
S míg itt még harcolnunk, küzdenünk kell egyre,
Reménységünk vezet Hozzád el a Mennybe.

Madárdal

Jó kedvemben énekelek.
Rossz kedvemben dalolok.
Ember-létbe
belecsalva
madár-szívű
rab vagyok.
Álomszárnyal ágról-ágra,
létből-létbe rebbenek –
ó, ha tudod,
szabadítsd ki
zenéddel a
lelkemet.

Évről-évre, napról-napra
keresek egy dallamot;
hangjegyenként
loptad vissza:
elszállt veled,
itt hagyott.

Ordít a csönd. Belém hatol,
körülfolyja szívemet.
Csak egy hangért,
utolsóért,
egyetlenért
elveszek.

Jó kedvemben énekelek.
Rossz kedvemben dalolok.
Ember-létbe
belecsalva:
dalod nélkül
meghalok.

Ecce homo...

Ami egykor szép volt,
attól lett széppé,
hogy azt az Isten tette egésszé.
Ami egykor darabokra hullott,
hogy újra egész lett,
abban az Úr volt ott.
Ami bűnt hordozott,
attól lett tiszta,
hogy azt az Isten tisztára mosta.
Ami egykor volt és élt egészen,
hogy új életre keljen:
ezért halt meg Isten.

Hamis tavasz

Már hallom a tavasz friss dallamát:
a levegőt átfonják szelíd illatok,
lám, az akácfa nyújtózik egy nagyot.
Kikeletre zendül a világ.

Esőfelhőt kerget az ifjú szél,
Duzzadnak a vad rügyek, bimbót hajt az ág,
A nap összegyűjti fáradt sugarát;
Nyársat farag, úgy ring szerteszét.

Olvad szívemben a hibernált tél,
míg rég emésztő kínnal életre kel,
s nevet harsány, vad, önkínzó hévvel,
a parányi gyilkos sziklevel.

Esti séta

Akkor a szívem meghasadt,
s ezer csillaggá omlott széjjel
míg bandukoltam csöndben az utcán
s hiába vártam, jöjjön az éjjel,
hogy a hold bús sarlójára lépjek,
ahol senki se látja, mit viszek,
szerelmet, vágyat, és ábrándokat,
de egy villamos belecsengetett.

Lusta, vén törzsű fák alatt,
leloptál a holdról, most itt vagyok,
boldog-boldogtalan így megyek,
s nem tudom, meddig maradok...
Apránként a csillagpor belep,
még küszködöm: menjek? Maradjak?
Szerelmed elbódít, elszáll a perc,
rab lettem, s a csend magával ragad.

Elégia

Abból élek, csak amim van;
ébren álmodott világom,
ki hiszi, hogy léptem is hagy
csillagok közt lábnyomokat?

Zúg a folyó, dől az árja,
ki látja, hogy majd meg is áll,
szerelemtől fűtött öröm
halálon is győztes heve.

Zeng a szívem, ver erősen;
– Nem menj oda, gyere ide! –
Két más világ tenyeremben,
egyik ide, másik oda.

Lásd csak, csoda volt és álom,
el is múlt már, igazságra,
mámorából kél a lelkem
halálba fül, hálnia kell.

Mély a magány, hálnom nem hagy;
– Szenvedj, míg csak úgy akarom! –
Gonosz, öreg, fáradt szörnyek
körülottem úgy kacagnak!...

– Örülj, ha mersz! Ébredj, balga!
Most van vége a mesének,
most kél a nap szörnyű fénye:
– Megveszlek én, drága pénzen...

Kong a szívem, egy ütemre
közel, s távol jön, hogy rázza,
zúgó fákon röhög a szél,
lombtalanul ingerkedve.

– Most van itt az idő, ébredj!
Kell egy IGEN, kell egy MÉG NEM –,
hagyj aludnom, s édes álom
segítsen át az életen.

Titkaid

Szeretem, hogy feltárod titkaidat,
s titkaid mégis titkok maradnak –
Ez vonz újra, és újra hozzád;
adnád magad, és mégis tagadnád.

Látod, remeg a szám: szólni akartam,
már formáltam a szót, de felkapta a szél,
s most örült szívveréssel hogyan is tagadjam,
hogy körbe a világon dúdolja szavam...

Hangszerem sincs, hogy segítsen nekem –
néma vagyok, nem mozdul a szám.

Játssz most nekem, új dallamot játssz!...

Értesz-e, mondd? Megértesz-e némán?

Játszd azt a szót, mit mondani akartam,
hangjeggyé váljon minden mondatom!
Keringjen a széllel – reszketve bár –,
napfénné váljon tüze arcodon!

Forogjon színes avartakarón,
utakon, hegyeken, fák lombja között,
borzongjon szirteken, hidakon,
hogy a boldogságban megfűrösszön.
Sóvárogva is boldog vagyok veled,
boldog-boldogtalan mindig kérdve-várva:
ha nem mozdulok is, lépsz-e mondd, felém –
megemészt titkon lázas vágyam lángja.

HORNYIK ANNA

Esetmegbeszélés

A földszinti irodában körbeállították a székeket, összesen hetet. A segítők megérzés alapján foglaltak helyet rajtuk, ott, ahol számukra a legkényelmesebb volt, és ahol a közvetlen szomszédságukban a megfelelő ember ül.

A megbeszélés vezetője – a 30 év körüli, több szakmát igazoló iratok és igazolások magabiztos tulajdonosa – az ajtóhoz legközelebbi székre telepedett.

Minden második héten így nézett ki a megbeszélés: a jelenlevők egy-egy témát hoztak fel, egy-egy esetet, amelyet nem tudtak feldolgozni önmagukban, majd a felhozott témák közül megszavazták a legérdekesebbet.

A segítők az élet és a hivatások különböző részeiről érkeztek, voltak köztük szociális munkások, fordítók, tanárok, de takarítók, tisztviselők is. Egyetlenegy közös érintkezés pontjuk volt: a gyereke(i)k. Beválogatásuk a segítői szakmába több szinten zajlott: vizsgálták a belső motivációjukat, a kommunikációs készségüket, intelligenciájukat (mind érzelmi, mind értelmi szinten), a megoldóképességüket és főként a személyiségüket. Miután bekerültek a szűkebb körbe, egy intenzív képzésben vettek részt, egy szellemileg kimerítő rostának tekinthető tréningen, amit három hónapos kemény próbaidő követett, majd élesbe lehetett őket helyezni, a telefonhoz és a napi több száz, olykor életmentő segélyhíváshoz.

Az esetmegbeszéléseken Rózsa, a 35 éves titkárnő, Kati, a 45 éves vállalkozó, János, a 32 éves iskolapszichológus, Klára, az 50 éves szabadúszó fordító, Eszter, a 25 éves főiskolai hallgató, Erzsi, a 60 éves köztisztviselő és Mária, az esetmegbeszélés vezetője vett részt.

A szokásoknak megfelelően mindenki felhozott egy-egy témát: Rózsa arról számolt be, hogy az elmúlt napokban két fiatalember telefonált kétségbeesetten szexuális megrontás miatt, Kati egy szökést tervező gyermekről számolt be Klára egy visszatérő segélyhívójának öngyilkossági kísérletéről, Eszter már a családon belüli erőszakról, Jánosnak viszont nem volt feldolgozandó esete, Erzsi

pedig, mint ahogyan nyelvével élvezettel csettintve mondta, „sokáig mazsolázott” az esetek között, hogy egyet terítékre hozzon, mert „minden egyes eset érdekes számára, és megvitatásra szorul” végezetül egy iskolakezdési pánikkal küzdő fiatalokóról számolt be, Zsóka az önkielégítők hívásairól akart beszélni.

Mária végighallgatta az eseteket, s kérte a jelenlevőket, szavazzanak, mely esetet elemeznék. A segítők tudták, nehéz a választás, szinte lehetetlen, mert bármilyen kicsinyesnek tűnnek az egyes problémák, nem tudni, milyen következményekkel járhatnak. Így a segítők zöme nem is magára az eset fontosságára összpontosított, hanem arra a segítőre, aki az esetet előadta, mert tudták, nem az eset, hanem a segítő szorul támogatásra, visszajelzésre. János rögtön két esetet szúrt ki: a visszatérő hívó öngyilkossági kísérletet elkövető visszatérő hívóét és a szexuálisan megrontott fiatalokórúakét. Erzsín kívül mindenki rábólintott a kiválasztott témákra, ezért egy kis rábeszélésre szorult. Szerinte a visszatérő hívó öngyilkossági kísérlete érdekes eset volt, de a szexuális megrontottaké nem, mert nem hiszi, hogy bárkit meg lehetne erőszakolni, ha az a másik nem akarja. Hozzáfűzte, hogy nem a frappánsnak tűnő esetekkel kell foglalkozni, erre hivatkozva Popper Péter nevét – mint addig is, számos más esetben – előszeretettel használta fel. A segítők hagyták, hadd mondja, hadd álljon ki magáért Erzsi, hisz olyan kevés a segítő, akármilyen is legyen. Mindezt tették annak ellenére, hogy még nem felejtették el a nem egész öt perccel ezelőtt tett kijelentését, mely szerint minden egyes esetet fontosnak talál és jól tudták, hogy Erzsi szakmaiságát csupán néhány ponyva minőségű segítők könyv elolvasása és sajátos értelmezése támasztotta alá, anyai képessége szégyenszemre még ahhoz sem volt elegendő, hogy embert faragjon a saját gyermekéből, aki még 32 éves korára sem tudott önálló lényvé válni. Rózsa szótlanul ült, vilámokat szórva az öntelt, csekélyes asszony felé, azonban János alig észrevehető fejbólintására megnyugodott.

A rövid tanácskozást követően megkezdték az esetek megvitatását: Klári elmondta, hogy hívója már fél éve keresi. Ámbár nagykorú, elméletileg nem foglalkozhat vele, utasította vissza a segélyhívását. Többszörös beszélgetésük során kiderült, hogy ki-

csit elmaradott pszichésen, amire a környezete is rálapátol, ezért külső beavatkozásra is szükség volt. Állást, albréletet találtak neki egy szülőfalujától nem messze eső kisvárosban, azonban a hívó pár nappal ezelőtt öngyilkossági kísérletet követett el. Klári nem tudta, hogy mit tett jól, és mit tett rosszul. Egyáltalán bele kellett-e avatkoznia a hívó életébe, nem kellett-e inkább elküldenie más segélyszervezethez. Nem tudta, mennyiben járult ő maga ahhoz, hogy a hívója elkövesse azt, amit elkövetett. A segítők minden ismeretüket beleadták, hogy segítsenek neki feldolgozni a helyzetet: felelevenítették előtte az előző beszélgetéseket, szinte olyan részletességgel, hogy szóról szóra kellett megismételnie mi történt, hogy világossá tegyék számára, ő volt-e az, aki rábeszélte, vagy pedig maga a hívó fogalmazta meg a segítség formáját. Nagyon fontos volt meghatározni, hol tévedhetett, ha tévedett. Végezetül megállapították, hogy egyetlenegy helyen hibázott: nem tudta felmérni, hogy a hívó mennyire önálló. Klári megkönnyebbült, s részletekbe menően átbeszélték, mi legyen a következő lépése. Megállapodtak abban is, hogy fokozatosan, kedvesen le kell szoktatni a hívóját a segítségkérésről.

Zsóka mindvégig nem tudott nyugodt maradni, kérte, beszéljék meg az önkielégítőket is, mert már nagyon zavarta amiért napi szinten zaklatták. Kérését mindenki támogatta, sőt kiegészítették még egy fontos esetsorozattal: az okoskodó-fontoskodó provokáló hívásokkal, amelyeket többnyire felnőtt nők kezdeményeztek.

Az önkielégítőkkal kapcsolatban a jelenlevők arra a végkövetkeztetésre jutottak, hogy ezekben az esetekben a szigorúan megfogalmazott protokollt, előírásokat is felrúghatják: lecsaphatják a telefont, leteremthetik a hívót, sőt, kérhetik a szám kinyomozását is – ámbár ez ellentmondott az alapvető előírásoknak.. Mivel az önkielégítő zaklatja a szakmát, a szakmának tudnia kell, honnan ered a támadás, ezért teljesen igazolt a telefonszám kikutatása és a hívó kilétének meghatározása. Ezt még azzal az érveléssel is alátámasztották, hogy az, aki telefonon keresztül önkielégít, veszélyes lehet a környezetére is, tehát egy potenciális bűnözés kifejlődését is meg lehetne akadályozni a hívó beazonosításával.

A provokáló felnőtt hölgyek hívásairól azt valószínűsítették, hogy csalódott szülők, anyák, esetleg egy konkuráló segélyhívó munkatársai, esetleg vallási szekta tagjai kezdeményezik, sőt, az is lehet, hogy maguk a segélyszervezetben dolgozók megbízására, hogy próbára tegyék a segítők türelmét és felkészültségét. A segítők megbeszélték, hogy minden ilyen hívást a szakmai vonalra irányítanak, a személyeskedésekre pedig nem reagálnak. A megállapodást követően szinte mindenki megkönnyebbült.

Végezetül elérkeztek a szexuális zaklatások áldozatainak esetéhez is. Rózsa bátoritanul elmondta, hogy fiatalemberekről van szó, akiket leitattak és közöszültek velük. Mire kijózanodtak, már csak az erőszakos cselekmény nyomait érezték és látták magukon. Mindketten kis helyiségből telefonáltak. Nem tudtak senkihez sem fordulni, mert nem hitték, hogy szüleiknél megértésre találhatnak. A hívók elmondták, hogy még nem mosakodtak meg, és arra gondoltak, elmennek a háziorvoshoz látelételért, de kérték a segítőt, erősítse meg őket döntésükben. Rózsa tárgyilagosan felvázolta helyzetüket, amely egy csöppet sem nézett ki rózsásan, főleg miután megtudta, hogy az erőszakot elkövetők közeli barátok voltak. Rózsa végezetül feltette a kérdést a résztvevőknek: szerintük eleget segített-e ezeknek a fiatalembereknek? Nem kellett-e volna bejelentést tennie a rendőrségen? Erzsi mindig csóválta a fejét, keresztbe tette a lábát, s cöcögött. A résztvevők zöme bátorítani kezdte őt, Erzsi azonban fanyar arccal figyelte az eseményeket, és csak annyit mondott: „nagy az érintettséged ebben az ügyben, tán csak nincs neked is hasonló tapasztalatod?” Rózsa kikerekedett szemmel nézett rá. „Nem rólam van szó, hanem a hívókról. Az áldozatokról. Tudod, hogy mit jelent az a szó, hogy áldozat?” Erzsi ismételtlen egy Popper Péter elmélettel és idézettel rukkolt elő, mire János megkérte, hogy izlelgesse azt a szót, hogy áldozat, mások idézése nélkül...

Az esetmegbeszélés vezetője nem uralta a helyzetet. Körbenézett: János és Rózsa egyértelműen kiálltak egy álláspont mellett, Klári a széleskörű néprétegnek fogalmazott tudományok mögé

rejtőzve magabiztosan képviselt egy másik nézetet, míg a többiek bizonytalanul mozgolódtak székeiken. Mária hirtelen döntött, Rózsára nézett s azt mondta “szerintem is túl nagy az érintettséged. Szerintem is ezt kellene megbeszelnünk, neked milyen tapasztalataid vannak?”

Rózsa tekintete találkozott Jánoséval. Tudták, hogy utójára találkoznak. Legalábbis itt és egyelőre.

A WC

Az irodában a fiúk és a lányok lázban égnek: egyik úgy a másik után érkezik, telefonhívások, meghallgatások, döntések, ítéletek... Istenem, micsoda pokol van odabent: az emberek egymást húzzák, alázzák, tapossák az irányukban felállított, igen magas elvárások miatt: mégis, ezek a fiúk és lányok már régen megszokták ezt az állapotot, hiszen évek óta ennek a nemzetközi jogi intézménynek az ügyvédei, jogi képviselői. Bírják az iramot, sőt, a vérükbe ivódott. Az irodán kívüli élet ehhez képest mély unalom és semmittevés, ezzel mindenki így van, egyedül a férfi WC nem.

Az ügyvédek minden energiájukat a munkájukra, a sikerességükre összpontosítják, a csipkelődésekre marással válaszolnak, és ez mindig addig tart, amíg egyikőjük nem megy ki a férfi WC-re. Ilyenkor csörömpölést lehet hallani a zárt helységből, elfojtott sziszegéseket, hangos káromkodásokat, szitkozódásokat és panaszokat, az iroda pedig egy másodpercre elcsendesedik, a többiek türelmesen várnak a WC-zőre. Mire a WC-t igénybevevő megkönnyebbülten, de bosszúsan elvégzi szükségleteit, már újabb szellemi kihívásnak örülhet, amellyel a hiúságából fakadó, elismerésre vágyó éhségét egy röpke időre csillapíthatja, hála informatív tudásának és kiképzett érvelőképességének.

Egy nap a WC feladta a szolgálatát – nem bírta tovább. Azt még elviselte, hogy a kagylójába sziszegték a legválogatottabb káromkodásokat, szívesen végighallgatta egyik-másik panaszát,

sőt, a megkönnyebbülésnek egyenesen örült, ezért néha még ötletet is adott az őt használnak. Addig még győzte az iramot, amíg egyikőjük-másikjuk elfelejtette lehúzni a vizet és ezzel a két ügyintézés közben magukba gyömöszölt, nem átrágott, félig megemésztett, egészségügyileg megkérdőjelezhető ebédekből képződő gőzölgő, barna gyurmaképződményeket kellett elviselnie, azonban a támla és az ülőke folyamatos ide-oda ráncigálását, igazgatását és a teltebbek ülökén, lakkos cipőben történő guggolását már nem győzte szusszal: megrepedt, az ülőke pedig szomorúan elalélt mellette.

A takarító a reggeli műszak során a WC-t pillanatragasztóval óvatosan megragasztotta, és lecserélte a támlát és az ülőkét. A WC azonban egyre csak hörgött és morgott, a repedés mentén rendszeresen kicsordogált belőle a vízzel hígított emberi termék, amikor pedig az ügyvédcsoport tekintélye egy jelentős jogi ügyben a nemzetközi bíróságok előtt finoman szólva alulmaradt, a támla és az ülőke egyenesen leszerelte önmagát a WC-ről. Ezt azonban már a takarító sem akarta megoldani, nem ezért fizették... Így a WC törötten, elhanyagoltan álldogált egy ideig, miközben körülötte használt WC-papír darabkák kezdtek halmozódni. Ez az áldatlan állapot körülbelül egy hétig tartott. Az ügyvédek minden reggel mérnöki tekintetekkel figyelték, javult-e a WC állapota vagy sem, s az irodájuk is lassan elcsitult, mindenki a WC-ről morgott.

Amikor az irdatlan szag kezdett áterjedni a WC-ről magába az irodába, az ügyvédek eldöntötték, hogy az egész WC témát a munkamegbeszélésnek szánt heti ülésen vitatják meg, mint egy vadi új, érdekes, sürgősen, és profi módon megoldandó gondot.

A munkamegbeszélés a megszokott időben kezdődött: a bíróságok előtt folyó ügyek szinte elenyésző időt vettek igénybe, a napirendi ponton szereplő WC-ügy fontossága mindent megelőzött.

Az ülés témáit az ügyvédek, mint mindig, most sem egyeztették az intézmény többi osztályával, ezért a WC téma felhozatalakor az intézmény üzemeltetési igazgatója döbbenet hallgatta a társaság

beszámolóját a WC jelentőségéről. Elöntötte a hideg víz: felrémllett benne, hogy esetleg egy WC miatt elveszítheti állását, ezért az ülést követően azonnal elrendelte az irodaitkárnál, hogy minél előbb oldja meg az égető problémát: elvégre nem engedhető meg, hogy a munkavállalók komfortérzet-hiánya miatt az intézmény nemzetközi bíróságok előtt lejárassa magát.

Az irodaitkár – ámbár látta a helyzet abszurditását – az ebéd-szünetét azzal töltötte, hogy WC ülökét vásároljon, így nem egész fél óra leforgása után egy nagyon olcsó, de működő ülőke társaságában tért vissza. Irodai munkához szokott, manikűrözött kezével nagy kínok árán, titokban felszerelte az ülökét a hetek óta takarítatlan WC-re.

A WC egy napig bírta, másnap reggel a harmadik és a negyedik ügyvéd megérkezése között a támla önszántából a WC mögé vágódott, míg az ülőke fél kézzel még belekapaszkodott, a túlélésben reménykedve. Ez már valóban áldatlan állapot volt, ezért az ügyvédek a következő ülésen ismét napirendi pontra tűzték a WC témát, mégpedig elsőként szerették volna azt megbeszélni. Heves vita kezdődött az ügyvédek és az intézmény többi osztálya között. Az ügyvédek azzal érveltek, hogy a bírósági ügyek az ellenőrzésük alatt állnak, a WC ülőke azonban nem, s mint ilyen, mindenkit megbolondít, mindenki rosszul érzi magát az irodában: amennyiben ez az állapot nem oldódik meg, a szervezet valószínűleg el fogja veszíteni hírnevét a bíróságok előtt...

Az üzemeltetési igazgató azonban ezen az ülésen már nyugodt volt, az irodaitkár pedig tudta, az ő állásáról folyik szó, ezért az ülés után azonnal körbejárta az egész irodaházat, végignézte az összes WC-t, leellenőrizte minden ülőke és támla állapotát. Az összes WC közül csupán az egyik volt érintetlen, olyan erős anyagból készült, amelyet a WC-használók végletes és végzetes kulturális szokásai sem tudtak tönkretenni.

A törhetetlen WC és ülőke-támla kombináció felbukkanása megkönnyebbüléssel töltötte el az irodaitkárt: felhívta a WC gyártót, és minden egyes WC-be rendelt egy újat, ámbár kimondot-

tan azt az utasítást kapta, hogy egyetlenegy ülökét és támlát vegyen. Az irodatitkár tudta, hogyha csak ülökét és támlát, vagy ha csak egy törhetetlen WC-t vesz, másnapra az ügyvédek kiszemelik a következő WC-t, ahol még le tudják vezetni feszültségüket, és ismételten megkezdődhet az abszurditás időszaka. Másrészt, ha csak az ügyvédek hozzájutnak egy törhetetlen WC-hez, ki tudja, melyik osztályra fog átterjedni az az ismeretlen feszültség-kór, amiért senki az irodában nem tudja elvégezni munkáját.

Amíg az irodatitkár a WC-k szerelését felügyelte, néhány ügyvéd többször elment a WC előtt, sóhajtozva, amiért a néhány lépéssel távolabbi helyiségben kell megkönnyebbülnie. Volt olyan is köztük, aki már most azt nézte, hogyan fogja kiadni a gőzt a WC-ben. Néhányuk cinikusan nézte a szerelést és kajánul összenézett.

Az irodatitkár összeszorította ajkát és mindvégig azon járt az esze, mennyire szánalmasak ezek a figurák, hogy még a konditeremre is sajnálják a pénzt.

A rőzse

Amióta az eszemet tudom, a rőzse fogalmával foglalkozom. Édesanyám, egy szűk közösség ismert rőzsegyűjtője szerettette meg velem a rőzseelemző szakmát és képezte ki éleslátásomat, így gyermekkorom tavaszán már meg tudtam különböztetni a rőzsét az élő faágtól, de az asztallábtól, a husángtól, a furulyától és egyéb más fából készült, henger alakú eszköztől is.

A rőzsegyűjtés mégsem vált szenvedélyemmé, csupán tudományos módon közeledtem hozzá. Nem érdekelt, hogy ki gyűjtötte éppen össze, mert a rőzse, az rőzse.

Nyugalmas kutatásaimat semmi nem tudta megzavarni, mivel a rőzse fogalmával foglalkozók tábora igen kicsiny volt. Csupán egykét emberrel hozott össze addig a sors, hogy időszakonként eszmecserét futtathassunk. Megfigyeléseink és eredményeink tárgyilagosak voltak, ámbár voltak olyan helyzetek, amikor szinte eufóriába estünk egy-egy majdnem tökéletes rőzse elemzésekor.

Ilyenkor valaki közülünk egy kicsit mindig visszahúzza a másikat a realitások talajára, s így könnyedén haladhatott tovább tárgyilagos munkánk.

Hírem valószínűleg messze elterjedhetett, mert egy napon felkeresett az Öreg Néne Rőzséje Egyesület elnöke, s felkért, mondjak véleményt az egyesületük tulajdonában levő rőzsékről. Éreztem, valami nem stimmel, mert az Öreg Néne Rőzséje Egyesület tagjai arról híresültek el, hogy foggal-körömmel ragaszkodtak saját elméletükhöz, miszerint a rőzsét először szeretni kell és átérezni minden porcikáját, függetlenül valódi rőzsességének mivoltától és nem szabad megkérdőjelezni, rőzse-e vagy sem, mert még meg talál sértődni a rőzse is, és a tulajdonosa is. Másrészt az Öreg Néne Rőzséje Egyesület már többször annak a szélsőséges véleményének adott hangot, hogy nem „szeretem” a rőzséket, keményen bírálom minőségüket, mert szerintem egyik-másik még egész jó kis zöldellő ág, de nem rőzse, a másik viszont már rőzsének sem jó, a harmadik inkább fatörzs, a negyedik pedig levélszár. (Őszintén megvallva egyik rőzsét sem akarom megsérteni, de feleslegesen dicsérni sem, van, amelyik tetszik, de nem érzelmösködök felettük.)

Az Öreg Néne Rőzséje Egyesület elnöke rövidke látogatása során, amikor köténye alól előhúzta meghívóját, bepipult rám, amiért jelenlétében sem törtem össze, sőt, mert „nő létemre” nem állok be az érzelmösek táborába, ugyanakkor azzal próbált hatást gyakorolni rám, hogy emlékeztetett: egy napon én is öreg néne leszek. Néhány perces gyözködést követően megígértem neki, hogy eleget teszek egyesülete meghívásának és megnézem rőzséiket.

Egy szép őszi napon az egyesület roskadozó, de a tisztaságtól csillogó, takaros kis házának udvarába mentem. Az összegyűlt nép igen tarka volt: egyikőjüknek a fogazata erősen hiányzott, a másiknak a köténye alól gyanús szagok terjengtek, a harmadik pedig szapant nem látott fehér ingben mászkált. Mindegyikőjüknek volt valami fizikai hiányossága, amelyet egy kis odafigyeléssel meg lehetett volna előzni, vagy gyógyítani, de a rőzse iránti szenvedély megengedte számukra azt, hogy a meg nem értett zsenialitás mögé rejtőzve megjelenésükre kevés figyelmet szenteljenek. S ami a legfurább volt az egészben: egyetlenegy férfi sem volt köztük.

Leszámítva az elnök asszony férjét, aki csupán a külső biológiai jegyek alapján volt férfinak mondható lény.

Az udvaron két kislány játszott, az egyikőjük ravaszdi mosollyal az arcán egy búzaszálat kapott fel a hátsó udvarról, s futott vele az elnök asszony felé, mire ő nagyot tapsolt mocskos kezével, megsimogatta a lány haját, s megdicsérte, amiért gyorsan és ügyesen talált egy szép szál rőzsét. A kislány vállat vont, magában kuncogni kezdett és visszament a játék helyszínére, mire a másik kislány bárgyú tekintettel egy fűszállal kedveskedett az elnök asszonynak, mire ő is megkapta a dicséretet, amit azonban ez a kislány ostoba, önajnározó örömmel fogadott.

– Na látja, – nézett rám az elnök asszony – ez a következő rőzsegyűjtő generáció.

– De hiszen ez egy búza- és fűszál volt! – Méltatlankodtam.

– Hallgasson el! Ezek gyönyörű rőzsék! Nem gondolja, hogy gyermekeink lelkesedését le fogjuk törni a maga okoskodása miatt. Hanem, mondja, honnan tudja maga, hogy mi a rőzse?

– Kérem, – válaszoltam hűvösen – a rőzse olyan gally, vagy ahogyan azt egyes helyeken mondják: aljfa, amelyet tüzeléskor használnak, begyűjtásra... A rőzse...

– Akkor ezek szerint ez nem az? – szakította félbe magyarázatomat, miközben a búzaszálat szemem előtt legyezgette.

– Nem.

– De az! Ezzel is be lehet gyűjtani – válaszolta győzelemittasan.

– De nem az! Engedje meg, hogy befejezzem... A rőzse gally, egy leesett faág...

– Hallgasson el, ne magyarázkodjon! – Üvöltött az asszony, miközben fogai közül kifröccsent a kenyérmorzsákkal dúsitott savanyú nyála, majd elővett egy egész jó kis rőzsét és elmondta róla, hogy az emberek – köztük én is – mennyire tudatlanok vagyunk a rőzsék irányában. Az egyesület tagjai felé fordulva ünnepélyes hangon kijelentette, hogy „a rőzse tökéletlensége világít rá saját esendőségünkre”, mire mindenki bólogatni, szipogni kezdett a meghatottságtól.

Miután jól kisírták magukat és észrevették, hogy nekem a szemem sem rebbent, néhányan közülük felkaptak az udvarról egy-két

deszkát, és fenyegetően elindultak irányomban. Tudtam, itt a vesztem, ezért gyorsan megjegyeztem:

– A rőzsékkal nem lehet verekedni.

Az egyesületi tagok összenéztek, és – először – egyetértettek velem. Az elnök asszony azonban nem hagyta magát.

– De tüzet lehet gyújtani velük – állapította meg, mire a többiek az udvar közepére kezdték hordani mindazon fából készült tárgyakat, amelyeket rőzséknek tekintettek: volt köztük ágykeret, klopfoló is, gyúródeszka, amit csak képzelni lehet, de köztük volt a búzaszál és a fűszál is.

Engem gyorsan kikötöztek egy rögtönzött oszlophoz, és az elnök asszony diadalittasan megkérdezte tőlem:

– Abban egyetértünk, ugye, hogy a rőzse tűzgyújtásra van?

– Igen, de nem csak a rőzse szolgálhat tűzgyújtásra – válaszoltam pimaszul. – Mindezek a tárgyak, amelyeket itt felhalmoztak, ugyan használhatók tüzelőanyagként, de nem rőzsék. Minden rőzse tüzelésre használható, de nem minden tüzelésre alkalmas tárgy rőzse.

– Nem azt kérdeztem! – ordított az elnökasszony. – Ugye egyetértenek, hogy minden rőzse tüzelésre alkalmas? – kérdezte a jelenlevőktől, mire mindenki éljenezésbe kezdett, majd felém fordult. – Azt akarja mondani, hogy amit itt összegyűjtöttünk, nem rőzse?

– Igen, azt – válaszoltam rendíthetetlenül, miközben az elnök asszony meggyújtotta alattam a tüzelőanyagokat.

– Ha ez így van, nincs veszélyben, mert csak a rőzse használható tüzelőanyagnak.

Elhallgattam. Körülölelt egy furcsa, émelyítő szagú füst, s éreztem, amint mind melegebbé és melegebbé válik a talpam. A hőség mind elviselhetetlenebbé vált, beszippantottam bőröm égésének szagát, kiszáradt a szám, majd a torkom, a tüdőm, a szívem pedig majd kiugrott a helyéről, levegő után kapkodtam és elájultam. Csak a távolból hallottam kiabálásokat.

Nem tudom, mi történt. Arra ébredtem, hogy kopasz vagyok, hólyagok borítják felső testem, fél lábamról lesült a hús, megmentőim – rőzsetanulmányozó barátaim – pedig nyugtatgatnak, nem

engedik, hogy talpra álljak, mert attól tartanak, hogy leválik a sült lábam a testemről. Csak annyit mondanak, maradjak nyugton, mindent elrendeznek.

Retinám is kissé megsérült a füstben és tűzben, így csak nagyon homályosan látom, amint barátaim egy oklevéllel a kezükben közelítik meg az Öreg Néne Rőzséje Egyesület elnökét, és ünnepélyes keretek között elismerik, hogy az egyetlen és kizárólagos ismerője a rőzséknek, a Rőzsekutató Intézet tiszteletbeli doktorává avatják. Az Elnök Asszony kiegyenesedett derékkal, győzelemittasan néz maga körül:

– Na, ezért mondom! – Szája szélén a keserűen kivívott elismerés örömeinek ráncja jelenik meg. – Most meg mindenki menjen a dolgára! Erre a mihasznára annyi szép rőzsét kellett elherdálnunk, be kell pótolnunk a hiányt.

– Ez jó lesz? – jelenik meg előtte a bárgyú tekintetű kislány, egy kötéllel a kezében.

– Jó lesz, angyalom, jó lesz. Ez egy kiváló rőzsé! – mutatja fel az egyesület tagjainak a kötelet az Elnök Asszony.

Az udvaron vastaps visszhangzik.

Az írók

Márta izgatottan várta az egyhetes utat. Máskor is utazott, sőt, sokkal huzamosabb időre is, de ez az alkalom egy nagy fordulópontot, egy újabb lehetőséget és esélyt kínált arra, hogy elismertté váljon, hogy a helyi napilap és kis hazája szoros határain túl hangozzon el eszméje, gondolatfüzérei. Hosszú esztendőökön át mások írásai fölött görnyedve kereste meg kenyerét, a belőle eleinte könnyen legyűrhető, fel-felbuggyanó kényszer, hogy kimondjon valamit, pedig mind erősebbé, szinte uralhatatlanná vált.

Hosszas munkássága, de inkább jól kiépített kapcsolatai meghozták a várva-várt eredményt: néhány könyvét otthon már kiadták, de középszerűségük, többszörösen átragott témájuk és azok megelevenítési módja oly mértékben váltak elcsépeltté, hogy

fogalmazványaival szemben már maguk az olvasók is kegyetlenekké váltak. Könyvei nem váltak a reményeknek megfelelően sikeresekké, honfitársai leginkább a hazájukban eluralkodó sznobizmusból vagy illendőségből vásárolták őket, családja támogatottsága azonban még a baráti körének segítségét is túlszárnyalta, hogy védje a nevüket képviselő alkotót, ezért akár több példányt is megvásároltak könyveiből. Eleinte Márta elégedett volt önmagával és ezzel az álságos eredménnyel, azonban hiúsága ugyanolyan mértékben növekedett, mint a kényszere, hogy nagyot mondjon, ráadásul mindkét éhséget gyorsan ki kellett elégítenie. S sebtében kiadatott még egy könyvet. Azonban ez a könyv már túlságosan nyilvánvalóvá tette a könyvkiadó működésének módját; a kapcsolati rendszer felépítését és sikerességét, amelynek semmi, de semmi köze nem volt magához az alkotás létjogosultságához, inkább a pénzszerzéshez.

A lap- és könyvkiadó vezetősége – miután fülükbe jutott, hogy Márta legújabb könyvét már a szakma lefizetett emberei sem nézik jó szemmel – érezte, hogy bajba fog kerülni, ezért minden áron el szeretne volna tussolni a háttérben zajló ügyleteit, mert az olvasók akkorra már nem suttoztak, hanem nyíltan beszéltek az irodalmi körökben játszó játékokról. Hogy mentseik mindannyiójuk irháját, irodalmi estet szerveztek, egy kicsit távolabb a hazától: bármilyen sikere is lesz, hírré válik, s ismételten gögösen felülkerekedhetnek az irodalomkedvelők felé, bebizonyítják nekik, hogy nem történt semmi törvénytelen, minden alkotót tárt ajtóval várnak.

Márta, amikor a könyvkiadónál felkérték, legyen díszvendége a távolban levő egyesületben tartandó irodalmi esten, alaposan felkészült: minden írását újra és újra elolvasta, úgy érezte, készen állt az általa sejtett kérdésekre. A könyvkiadónál közölték vele, hogy az egyik író társa könyvének létjogosultságát is támadják, a pusmogások mind hangosabbakká és kivehetőbbekké válnak. Ezt nem leplezett megkönnyebbüléssel vette tudomásul, egyrészt nincs egyedül, másrészt ennek a kollégájának az írásait gyakran javítja, egymást támogatják. Könnyű dolga lesz. Ketten vannak, erősebbek.

Az irodalmi est időpontját is körültekintően határozták meg: egy másik jelentős esemény idejére tűzték, hogy a lap- és könyvkiadó által kiküldött újságírók a saját tudósítói feladatuk mellett fizetett közönségként szerepelhessenek az irodalmi esten. Hogy mindez működjön, de ne tudódjon ki, többnapos tiszteletdíjat ígértek az újságíróknak. A suttyó megoldás úgy látszott, működni fog: hogy a siker garantált legyen, és érdemleges tudósítás is készüljön az eseményről, beszervezték az egyik külhonban élő, interneten keresztül informálódó tudósítójukat is, aki újságírói pályáját csupán eme nemes eszköz segítségével tudta felépíteni. Ugyanis soha sehova személyesen nem ment el, nem bizonyosodott meg egyetlenegy esemény hangulatáról sem, csupán a közvetett információk alapján ollózta össze, „etette” a napilap olvasóit egy-egy esemény jelentőségéről. Az újságírói díjat magáénak valló tudósító busás összeg ellenében elvállalt feladata az volt, hogy jelenlétével emelje az est hangulatát, moderálja a moderálnivalót és ügyeljen az irodalmi est minőségére – s a sikert a lap- és könyvkiadó biztosra vette.

Minden körültekintően elvégzett előkészület ellenére az est suttyóssága és sikertelenségének felismerése nem maradhatott elrejtve, mégpedig egy icipici tévedés miatt, egy odatévedt idegen miatt, akinek semmilyen haszna nem volt abból, hogy jelen legyen, valóban magáért az estért jött, látni, hallani, érezni, mi történik hazájában.

Az idegen döbbenten vette észre, hogy a közönség soraiban kizárólag az általa is jól ismert újságírók ültek, akik illedelemből végighallgatták a majd kétórás, minősíthetetlenül unalmas és öncélú műsort. Maga az irodalmi est szervezője minden igyekezetét túlszárnyalta, azonban sem az alkotók, sem az őket menedzselő tudósító nem tudott meggyőződéssel fordulni a közönséghez: a kérdések remegve hangzottak el, bizonytalanul, a válaszok annál inkább, de nem csoda: hiszen kihez is forduljanak, szóljanak, amikor ez a közönség már régen ismeri őket, s rendeltetésük pont az volt, hogy csendben, kérdés nélkül végighallgassák az estet? A legprovokatívabbnak vélt kérdés is, amely némi gondolkodást követően hagyta el a tudósító száját, nem az írókhoz szólt,

sőt, rosszul sült el: az önmaga által mélynek, széleskörűnek és értelemtől duzzadónak minősített műveltségét tiporta sárba, az arra adott válasz pedig teljes csődnek bizonyult: leminősítette, vagy éppenséggel igazolta az alkotó műveltségi szintjét.

Márta igyekezett, valóban, tiszta szívből. De nem tudott többet mondani annál, mint amit az irodalomkedvelők is csak szégyenkezve ejtettek ki ajkukon, húsz évvel ezelőtt. A lehetséges kudarc-tól menekülve, igyekezett megelőzni hibáinak nyilvánvalóvá válását és önigazolásához két eszközt választott: az önmaga keresésének kérdését és – sok honfitársához hasonlóan – a háború és a nehéz idők túlélését, személyes átélését. Kollégája ennél tovább ment, eme önigazoláshoz a valódi, lüktető írók neveit sorolta, minden összefüggés nélkül, értelemmel párosult szerénység, alázat nélkül. A sziporkázó provokatív, élő irodalmi beszélgetés elmaradt, erre az első pillanattól nem is volt remény: kitől lehetett volna ezt elvárni? Magától a tollforgatóktól, a házigazdától, akinek a moderátori szerep kellett volna, hogy jusson? A tudósítótól, akinek a fejében a hírszabdolás és a hó végén utalandó fizetése járt? Vagy a közönségtől, aki azt a két órát inkább városlátogatásra, színházlátogatásra szánta volna?

Mindenki tudta, hogy mindez csak kamu, mindez a lap- és könyvkiadó iránt érzett „lojalitásból” történik, azaz azért, hogy holnapra senkinek ne kerüljön az asztalára a felmondólevél, és hogy a hazában maradó könyvvásárlók is ügyesen félre legyenek vezetve.

A közönség hátsó sorában ülő idegen is a maga módján átélte mindazt, amire ezek az írók hivatkoznak, s amelyet szinte büszkén maguk elé tartanak, mint ismertetőjegyet. Hallgatta, ahogyan az elismert tudósító olyan kérdéseket tesz fel az íróvendégeknek, amelyekkel meghazudtolja addigi tanulmányait és önmaga munkásságát. S az idegen tudomásul vette, hogy a tudósító sem egyéb egy bábunál, aki családjá fenntartásáért képes lemondani még az önmaga által felállított, régen oly büszkén vállalt szigorú s független elvárását a mai irodalommal szemben.

Az idegen az est folyamán bebizonyosodott arról, hogy hazájának új írónemzedéke sem tekint szélesebb tájakra, megelégszik a szellemi tunyaságot palástoló, kidolgozatlan ötletcsírák felsorakoz-

tatásával, amelyek létjogosultságát az elismert, tanult, dolgozó és önállóan gondolkodó írók neveivel és műveikre való hivatkozással, citátumaikkal törekednek alátámasztani és igazolni...

Az irodalmi est véget ért.

Márta és kollégája zavartan álltak, várták a közönség közeledését. Mindketten lázban égtek: számukra – minden részletkérdéstől eltekintve – sikeres volt az est, megmenekültek és új lehetőségek nyílnak meg: barátaik, kolléga-sorstársaik támogatják őket, az egyesület is pártjukat fogja, és mindezen igazolások irodalmi pályafutásuk jelentős adalékává fog válni.

Az egyetlenegy független látogató, az idegen, az egész est folyamán csupán azt a pillanatot várta, mindhiába, hogy elhangozzanak azok az elmeszegető gondolatok, kérdés- s válasz-zuhatok, amelyek alatt nem csak a párbeszédet folytatók, de minden jelenlevő is megizzad, újjászületik, ezért tanácstalanul nézett körül a teremben. Illemből elfogyasztott néhány süteményt, üdvözölte ismerőseit, majd észrevétlenül elhagyta a termet. Mire hazaért, megfogalmazódott benne, miért szakított meg minden kapcsolatot velük, miért unja a művészkariert befutni kívánó honfitársait, akár otthon, akár külhonban vagy választott hazájukban... Közülük egyik sem kívánja képezni, csiszolni magát, saját magából és korlátaiból kiábrándulni, megtörni, megalázkodni és kétségbe vonni munkásságát, hanem inkább a könnyebb utat választják. Átírják nem csak saját önéletrajzukat, de egy régió történelmét is, újraértelmezik azt, ugyanolyan módon, mint az a társadalom, ahol felnöttek, szinte egygé váltak társadalmukkal, s mindezt a legkárosabb alkotói szabadság fogalma mögé bújva teszik.

Talán mégsem kellett volna az idegennek annyira kiábrándulnia: ha tudta volna, hogy manapság a trend szerint egy könyv kiadása nem a témájától és kidolgozottságától, hanem a szerző pénztárcájának vastagságától, vagy a pillanatnyilag uralkodó társadalmi nézőpontokkal és vélekedésekkel szembeni lojalitásától függ, kevésbé lett volna cinikus az alkotókkal szemben, mert ők a könnyebb utat választották. Még ha az az út gerinctelen is. Emberi dolog.

Összefonódások

A Kacsóh Pongrác úti megállóba tart. Három 20 mg-os Xanax van benne, szétremeg a belseje.

Csak minél kevesebb emberrel érintkezzen, csak ne kérdezzen tőle senki semmit, ne nézzék, ne nézzék, ne nézzék! Fel fog szállni a villamosra, a hatodik állomásnál majd leszáll, jobbra fordul, át fog menni az úton, a hamburgeres mellett, majd felszáll az autóbuszra, három állomást utazik, és a pékségnél befordul balra. Ott a zöld végű kulccsal kinyitja a kaput, majd gyorsan bereteszeli a háta mögött, csak működjön a lift, nehogy megint négy emeletet kelljen gyalog megtennie. De még az is jobb, mint elakadjon vele a lift. Nincs is nála élelmiszer... Mi lesz, ha tényleg elakad? A mobilja lemerült, nincs nála víz sem. Lehet, hogy nem is fogják hallani a kiabálását, sőt, megfullad, mert az olyan szűkös lift, amilyen nincs ablak.

A keze izzadni kezd, nem győzi törölgetni, egyre csak le-fel sétál a kietlen megállóban. Hideg van, hideg van, ismételteti, s egyre csak vizslatja a megálló mellett elsuhanó autókat. A zsebében még talál néhány szem gyógyszert és egy-két papír zsebkendőt.

Az anyja is, minek hívja magához, amikor nincs komolyabb baja? Csak kitalálja, hogy szórakozzon. Arra nem is gondol, mennyire nehéz elhagynia a lakását. Azt mondja a mama, hogy sokat kell mozognia és emberek között lennie, pedig nem is olyan kővér, az emberek pedig állandóan csak bántják, akkor meg minek menjen közéjük? Ha néha megszólítják és rájuk mosolyog, úgy néznek rá, mintha idegen lény volna. Sőt, azt is észrevette, hogy csendben ül az autóbuszon és egyszerre csak ránéznek. Nem érti, mit néznek rá, ő csak gondolkodik.

A megállót már vagy húszszor végigjárja, amikor hirtelen elé toppan egy fiatalember. Megijed. Nem vette észre, hogy ott áll. Gyorsan végigméri, mivel azonban a fiatalember nem mutatja semmi jelét annak, hogy zavarja a jelenléte, messze kikerüli és folytatja a félig hangos monológját.

Hol is tart? Ja, az anyja. A mama. Mindig mindent jobban tud nála: hogyan kellene élnie, hogyan kellene öltözködni, kivel kellene barátkoznia, rendszeresen szeded a gyógyszereket? Mikor voltál az orvosnál? Rendszeresen eszel? Van pénzed?

Ismét kikerüli a megállóban álló várakozót, de most már kicsit közelebbről.

Fel kell majd hívnia Robit, van egy kis bizniszük, talán sikerült eladnia a bakelit gyűjteményét. Az a Beatles bakelit sokat ér, többet, mint 200 forint, amennyit a Nyugati aluljáróban seftelők akartak adni neki érte. Robi biztos elintézte. Robi mindent elintéz. Az a férfi még mindig ott áll, nyugalomban, mi van, nem is vesz észre? Nem zavarom?

Még közelebb megy hozzá, és csak akkor veszi észre: fehér bot van a kezében. Megáll. Hosszasan végigméri a vak embert, aki mosolyogva emeli arcát a szitáló hó irányában és élvezzi azt, amit nem lát. Óvatosan, csendben a háta mögé áll.

Most mit csináljak? Itt van ez a vak ember itt, mit kell tennem? Hogy került ide? Hova megy? És hogy élvezzi a havat! Úristen, elüthették volna bármikor. Most is elüthetik... Jézusom, most is elüthetik!!!

A fiatalember pedig egyre csak mosolyog, s a zajok ellenére úgy tesz, mintha nem csak az emberi lelkek összhangját, hanem magának az Ist-nnek hangját hallaná. A nagyváros büze sem zavarja nyugalmát, amely rendületlenül árad belőle. Mosolya egyre szélesebbé válik, mint aki tudná, hogy miben rejlik az élet szépsége: nem a külsőségek adta lehetőségekben, hanem a belső harmóniák találkozásában és összefonódásában.

A villamos megjelenik a láthatáron. Óvatosan mellé lép. A fiatalember összerezzen.

– Ööö, nem tudom, mit kell tennem – mondja zavartan. Csak ne történjen baj, csak ne történjen baj!

– Köszönöm szépen, tessék megmutatni nekem az ajtót, a többi tudom egyedül is – válaszolja csendesesen, de kivehetően a vak ember, s úgy fordul felé, mintha belelátna zűrzavaros lényébe.

Most mit tegyek, jaj, nem tudom, nehogy elessen, csak nehogy baja legyen. Ügyetlen vagyok és ideges, na meg itt a sok ember, ez a sok ember, aki a villamoson lesz, csak adják neki át a helyüket, csak üljön le és ne legyen semmi baj, semmi baj...

A villamos megáll. A férfi odavezeti az ajtóhoz, és óvatosan felsegíti a villamosra. Az ajtó mellett levő székről felpattan egy öszülő utas, de a fiatalember a hálás köszönete után elutasítja a további segítséget. Mosolya határtalan.

Végre. Végre biztonságban van, rendben van, nincs semmi baj, semmi baj...

A villamos hátsó részébe indul. A hátsó ajtónál egy idősebb hölgy ül, aki másodpercek alatt észreveszi a pillanat jelentőségét. A férfi elhalad mellette, a hölgy meghallja, ahogy mondogatja „csak ne legyen semmi baj, semmi baj...”

A férfi a zsebében matat, a gyógyszeres levél reccsenése ismerősen visszhangzik a hölgy fülében. A férfi néhány percig álldogál a hátsó bejáratnál, de újra megindul a villamos első része felé. A fiatalember egyre csak mosolyog. Az utasok java része nem törődik velük, néhányan feszengnek. Amikor a férfi harmadszor halad el a hölgy mellett, a hölgy alig hallhatóan megszólal, dudorászik: „a McDonald’snél leszálok, majd átmegyek az úton, ott felszálok az autóbuszra. Lalala...” A férfi döbbenetesen néz rá. A hölgy úgy tesz, mintha észre se vette volna. A férfi óvatosan leül a hölgy mellé, válla megereszkedik.

A vak ember, külső szemlélő szemszögéből nézve, öntudatlanul bólint...

FARKAS-KOVÁCS LÁSZLÓ

Küszöbön innen...

Küszöbön innen most nem ködzaj szimatol,
hegyeim keblére hó hullott, csendem zakatol.
Álmod köt az éjben vadságomból csokrot,
felvértez száz színed, ha négy égtáj felé botlok.
Négy égtáj-, négy évszak-ingem elvágat,
nem fázom: nyakamba csókod köt lángsálat.
Indulok, nézed ma is, nekilódulok, mint máskor.
Széttépett térképen táncol a tél, jégmámor.
Nem hagylak otthon már sohasem egyedül,
csontkunyhó mellemben kulcsosomód hegedül.

Maradék

Maradék testem a teremtés
ujjbegyén átfutó gyertyabél.
Egyik végén már izzik a kóc,
másik végén jeget vetél.
Lobbanó árnyékom ugráló bohóc,
tikkadó csontom széthulló pajzsa
búza és só szétdülő malma.
A hajadba csavarodó szőlőindák között
átlebegő pillanatok mennek ölre,
voltam én hegyek-völgyek adománya,
kezdet és vég, most sóhajtól
véres mézgyűjtés rozsdás vödre.

Lázadás

Tenyerem félreütötték. Hiába
sarkantyúztam meg a szivárványt.
Magamnak szabok inget dalaimmal,
és magamnak faragok gombot, hogy

tűzben forgó elmém lenvászónba
zárjam, de kikacsintok. A nappalra
csendfüggönyt rántok, és mezítláb
felgyújtom az éjszakát. A múlt és jövő
perforációján átszakadó reszketeg
pillanatokban, ezredszer is imára
szökök vérző vasbetonra, poli-etilén-
-tereftalátra, hogyha az idő hátra-
csavarja is a kezem, ereimmal
nagy tüzeket rakok álmaidba.

úgy vagyok én

ruhátlanul vékony
papírba sodorva
hegyek ormán és
völgyekben bolyongva
félbehagyott cigánykerék
hasadt szekercenyél
úgy vagyok én hitetlen
ahogy itt legbelül
Teremtőm ujjain
füstkarikám megfeszül

Vért hány az alkonyat

földet ettem az égből ittam
messzire néztem itthon maradtam
magam a zajban előrebukok
térdem felett betonkrisztusok

szürke felhőnyáj mögé rejtőzve
vért hány az alkonyat a szőlőhegyre
az ősz táncot lejt a fürtök között
a tarló acélkardnak ütközött

utolsó csepp és egy feszülő szál
rőt kése nyarak melle közt talál
hasítja álmom majd elmenekül
helybenhagy és cserben belül

alázat és józanság az áldozat
lelkem vibrál különös kárhozat
a kertemből kihátráló
nyár szakadozott háló

nem akad fenn rajta semmise
minden belelóg a lelkembe
vitorlát bont bennem a lombhullás
nevetek rajta mit nekem elmúlás

mindig nyakamon kötele avarszagú kölni
kénytelen leszek könnyet dérral törölni
ám a kökénybe szerelmes vagyok
lehet a tövében magam is megfagyok

fanyar ízeket csöppentve nyelvre
vért hány az alkonyat a szőlőhegyre...

A csendjét kívánom

*„Lassulj, szívem, hisz élni kéne még!
Átsétálnék még veled néhány szép nyarat,
vagy ülnénk tűnődően öreg fák alatt,
és hallgatnánk halk éjjeli zenét”*

Nagy Gáspár

csak a csendjét kívánom a lombnak
csak a csendjét égbe nyúló hajszálgyökereknek

az úton levő otthont keres
a hitehagyott templomot

lélekdérben álmot vesztő
elfelejtett dallamot

sótlan nyargalsz oda-vissza
tanúd a metrózaj és pipacs
kételyed füstje a bizonyosság
múltad nem ecetes szivacs

és imára szöksz, mert a hiány
hanyatló hárs, vihar ette tölgy
a harangszó véletlen asszony
és önmagára omló völgy

s ültetsz, s megtérsz, de eres
kezét nagyapádnak nem leled
pedig térdére ülnél, mint egykor
így marad egyetlen fegyvered

csendje a lombnak, és holta után is
csendje az égbe nyúló hajszálgököknek

Egyszerű dallam: a szabadságról

(Cseh Tamásnak)

Láttam őt eleget, mégis hiányzik
Isten lovával jár, mégis hibázik
festeni kéne, a falra föltenni
felettem lógna, több mint a semmi

Nézhetném hajnalban, láthatnám este
álmomba zuhanna felvázolt teste
fedetlen válla rám kiabálna
nyikorgó parketta szájában állva

Ébredj már ébredj, kortársad volnék
könyvet írok, főzök neked kávé
higgy nekem, itt vagyok, és maradok
szétfújok falakat s papírlapot

Látom őt eleget, mégis hiányzik
csak álmomba jár, most már látszik
árnyékra feszített kontúrja nincsen
kell, hogy tegyen meg hozzá az Isten

elutazom

elutazom huzatos a szívem
itt-ott lyuk tátong s a vérereken
sebhelyes szerelem
ami nemrég feszült belül
kopott kötélén lóg és nyakra kerül
átsiklik ujjaim közt az ábránd
kiábrándulás fegyverropogás
fekete kirándulás

elutazom húgyszagú hegedűs
macskakőnek szaggat vonót és húrjait
s a városba belopott utamon
a lom fedí árnyékom jajait
s tollamon az unalom felnyílt seb
kifolyik rajtam az átlagos
a viszonylagos
felmordul a tél lyukas a zseb

Mormoló

Lányok csípőjén megfakult a nevem
Útjaimból karikagyűrűt font az idő
Míg csecsemőt teremtettél én népem
Követtem pléhszekrényben járva álmot
Talpamon vízhányag minden dülő
S elhagytál és elhagytalak véletlenül
De hajad homokórákra csavarodott
Méhkaptár szemétdomb és menekül
Az új évezred taknyos zsebkendőkben
Gazdatestet harácsol véletlenül
Nyakamba vért köhög a szőlőhegy szája
A megyek a maradok lázas csuhája
Nélküled sírnék betonegyedül
Érintésed kóborlásom metszéspontja
Érintésed a Tejút kulcsosomója
Ujjbegyem még melleden s öltözöl
Félek mert belőlem ruhádba költözöl
Matat a haladék könny-nyomásra
Megfordulok dióhéj-roppanásra
Pókháló vagy iránytű volt esek-kelek
A lehamuzott horizonton kívül vagy belül
Találj rám fehér ingemben: Véletlenül

Impromptu

1.
rugalmas vagyok
ha kell pattogok faltól falig
ha kell nem eszem nem iszom
asszony öle ha nem ölel
nem bánom ha ázva izzok
én vagy a hideg lel
társat bennem ha kell
üstben is fázva
rugalmas vagyok

2.
Jó lenne talpam alá más,
ami nem inog, ó, Uram, s fél;
botladozva fest vörösre
a lelkemből lógó pengeél.

3.
Tűz folyik az ujjaim közt,
jégvirág a tenyerem.
Nekem, edzett vasszegekből
párnát ad a szerelem.

4.
Árkaimon lyukas lepedők.
Vasak foltján, leölt szeretők
csípeje gödrében moralizál
az újkor szelleme. Potom légyott.
Ma már nem hívlak. De légy ott.

5.

Nászágy alatt zord kikelet
Hideg matrac dérlepedő
Rajt' az Idő póre bőre éhesen
Vár a testre és álmaidra egyetlen
Ő ki veled mindvégig bírja
Paplanjával betakar ám kérges
Térde ha húsba kap fáj a jaj
Tör a szája: tavaszába belehalj

6.

Végtelen türelemmel fordulok ellened
Kezed habot ver az égen és lecsorog
A szőlőhegyen mosolyod
Végtelen türelemmel fordulok feléd
Kezem csillagokba tús meglásd
Elég szememben haragod

7.

A küszöb csak egy eszköz
Hogy halld csattan az ajtó
Ha menekül aki veled van egyedül
Hajában sűrű fekete jajszó

8.

Elhidegültem tőled matéria
Elválunk tovább már bajod
Nem az én bánatom beéri a
Lelkem egyszerű örömmel
Küzdöttem érted foggal-körömmel
Már lefordult rólam zajod

9.

Liftérzékeny vagyok,
magam, vagy a nélkül utazom.
A zsinórpadlásról a sűgőlyukba ütöközöm.
Sem gombnyomáshoz,
sem nézőtérhez nincs közöm.

Hajnali

Hörgő hajnali harangszó,
Ideges redőny likacsok.
Parfümben riadt korpuszok,
Foghíjak, ráncok krákognak
Fohászt és káromolást.
Három nemzedék szem- bevérzik,
ölbe szorított nejlonszatyor
kávéra apró, s diszkont erekció: blikk.
József Attila utalványról álmodik.
Felcsillan egy szemfedő s a cigi
Ötömjén, a gyárcsarnok siralomház,
Ki jajgat, ki némán zsolozsmáz.
Kiköphetetlenített jelen,
Lenyelhetetlenített múlt.

Temetésre szól az ének,
Vajon oda kit kísérnek.

Suta minden mozdulat,
Parfümben áznak riadt korpuszok.
Ölbe szorított nejlonszatyor, cigi,
kávéra apró, blikk, fél barack.
Hatástalanított népem
megtiport mosolya,
ölbe szorított nejlonszatyor
szétfröccsent pocsolya.

Antoine és a cipő

Cseh Tamás emlékére

Nézd csak Désiré, itt az idő
megszorult, mint egy körömcipő.
Lefelé mutat a túsarok,
félhatot, nézd, hát pont félhatot.

Megszorult nem lesz napfelkelés.
Antoine, figyelj csak, ez tévedés.
Pont ez a nő s e két kockakő,
épphogy a múlt, jelen s jövő.

Szoknyája alatt feszül a comb,
Vádlit rángat a holdkorong.
Hajlik a mutató Antoine,
Félnyolcra előlünk elsuhan.

Nem hiszem Désiré, itt az idő
megszorult, mint a körömcipő.
Lefelé mutat a túsarok,
valami mostani átlagot.

Látod, hisz' elsuhant Antoine,
kilépett belőle s elrohant.
Épp ez a rohanás Désiré,
mezítláb, köveken felfelé.

Perceg egy furcsa állapot
mérjük a félhatos átlagot.
Ez egy túsarok statisztika,
De Désiré ebben is van hiba.

A múlt és a jövő két kockakő,
a jelenből ránk marad körömcipő,
S a nő ki mezítláb elszelelt,
ez állapotában megfigyelt.

Holnap a talpán újra a nap
lesz-e majd vagy a kő harap?
Egy állapot átlagot felfedőt
Egy félhatra álló körömcipőt?

Születésnap

Negyven gyertya, negyven kanóc izzik
Lángban a tíz ujj, lángban az elme.
Arcomon folyt már vér, s néha látszik,
Testemen többször a jég virágozik.
Nem lettem hős, ki szelídít vihart
S tagadom a fekete szivárványt.
Talpam e földhöz szegez, ő tart
Bennem újat és élő hagyományt,
Ő ad asszonyt és szívemnek dalt,
Kezembe kenyerét, ajkamra italt.

édenkeret

késeden csorbult
a *végtelen*
meggörcbült hajam szála
szemhéjamon csorog
a jaj kovásza
a kint keleszti
a szerelem

a minden
zárójel és Isten
a *tegnap* szétpattant
nyomomat szélnek ereszti
maradjak itt
hol
csak lábujjhegyről látszik
a hiányzik
s a *ma* csupán
fekete szivárvány
olajával
a bárányt és madarat festi
a Gat-semanébeli csókon túl
fái közt tán kisebb a semmi

lennék valakié
nem lepedőbe csavart hulla
ott hol
kinyújtott karom evező
legyen a Törtek Törtje
közös nevező
az *origó* nem a nulla
Te belőlem

Te belőlem én Belőled
Nyelven vérrel és vízzel
Fogak közt homokkal és ízzel
A jövő aranyerén lógva
Daccal a lépést toldva
Mámort vággyva mi nem tanít
A szarkalábad keresztre feszít
Én Belőled Te belőlem.

Fohász

gyere hát Isten
mint angyal a mennyből
irdatlan zivatar lóg ki szemeimből
lopd le az utolsó csöppet
lopd le poharam széléről
még bámulnám a domborodó
italú üveget

Jöjj velem, Isten

Jöjj velem Isten, kószáljunk egyet,
A szőlőhegy szemöldökéről látni egyet s más.
Nézd, mutatom, fellapozom tudatom,
Eltévedt angyalaid kutatom, de nem látok más:

Egy tucat hétfő forgószele kést villant,
Hársfavirág szétfoszló mámora Rád pillant, kutat ás.
Szomjazunk, álmodunk, öncélú kromoszómáink
Házaid ablakain lesnek fára szegezett feltámadást.

*„Ej, nem szeretem az idők járását,
Megfordítom kalapom állását,
Nem árt annak sem eső, sem dara,
Hej, még a jég is csak leperreg róla.”*

Test nélküli szerelembe idillt dohogunk, a Te
Dédelgetett, lelkünkbe fojtott fiad is: lázadás.
Széttördelem az elaggott tavasz nyilait, ha fájt is,
Megszültem halk szavú dalait, éppen nem káromolást.

Nem vitatkozom ma Veled égő vértócsákon,
Ideges hóharmat rágta bőrcafatom eladom, suhanást
Búzavirágszalagon, ezt látom magamon, s
Ríngó csípőjű pipacsokba merülve, úrutazást.

Könnyes szemű Isten, óvnálak magamtól,
De ez a szent gyónás,
Megemelem előtted kalapom, leveszem,
Neked adom, úgy sincs más.

Párnafelező

A tenyeremben égő láng eleven,
Táncában látnom Téged: mérték.
Éghangjegy elvert hadseregen,
Élek és élsz, egymásba ömlik a vérkép.

Dalt kéne írni, csak úgy,
Hogy képed falamról rám tekint.
Hogy köntösöd aláhull álmomban,
Felezve a Tejutat: a vers szerint.
De láthatatlan vagy, így lehetsz
Meztelen, szegre akasztott arc.
Míg én vak vagyok, egy botorkáló
Esztelen, lépcsőház falán karc.

Mégis közelebb, mint a sohasem,
a tavasz.
Kigombolt kabáttal ölel át
a tavasz.
Hajadban kikeletet szült a tél,
Bogáncként ringok ingeden.
Elmentél.

A falu üres, a város pulzál,
kertem a váróterem.
Sehol sem jó, ahol nincsen
egyedüllet sohasem.
És távolodó örömdön
lényegtelené pöndörödöm,
mint a tűzbeesett hajszál.

NYÍRFALVI KÁROLY

MAGÁNYJEGYZET, TÖMEGNAPLÓ

*Tell the birds not to show which way I'm going
And tell the leaves to try and hide the way*

David Surkamp

November 22.

Ma emberek közé megyek, későn érek haza. Ne aggódj, az ablak magasan van, bár elszántam magam. Elvegyülök, alkalmazkodom. Egyedül leszek, ha nagyon akarom.

November 23.

Magányos tömeg kuporog a kövön, súlytalan áldozat, megkövezni sem érdemes. A tömeg magánya nem érinti, eloldalog bambán, szólni most kihez, hallgatni együtt, vagy némajelekből félreérteni? Nem vonz se mély, se magas, se tett, se a restség, vízbe lógó fejfel kutatni cserépedények nyomát.

talpfák

a talpfákról leolvad a hó
ahogy elsuhan felettük a szerelvény
hegyemenetben száguld
mit árthat neki szél
odatévedt oktalan lény
havon csillogó árnyék
halvány téli nap dereng
a lehelet kilövell a szájából

legurul a hegyről
megáll a sínek mentén
ami volt visszafagy
nem jön vonat sem oktalan lény

November 25.

Hol hagy nyomot a kóbor lélek a megritkult erdő fáinak mélyén a hirtelen télben? Mit keres ott, kihez szól, érti-e az eltűnt levelek nyelvét, hallja-e a tar lombok sóháját?

Miféle nyomot hagy, vagy eltűnik, és alig keresi az élelem után igyekvő vadakon kívül más? Prédának dobja magát a barbárrá vedlett nincsteléneknek?

November 26.

Szörnyű love-szag van, ki aludt az ágyamban? Mocsok fogat mosok, tükrön a krém csorog. Magamra pillantok, mást látok. Csüggedt szárnyát húzza maga után az angyal, ázott utcák tükrében vizsgálja arcán a repedező festéket, a karneválnak vége, hazatérnek otthonukba a romlott lelkű szentek. Mindig így van, ha másképp is akarsz.

November 27.

Egérpizsok a spájzban, bagolyköpet a bokrok között, hogy is hozhatnám haza az erdőt, macskák halott sorsa a környék, kis tetemük kiterítve a síneken; baglyot nem tarthatok, nagy busa feje nem fér a kalitba.

Tartózkodásom már-már feltűnő, erdőben élni félelmetes, hazahozni lehetetlen, mit, de mit akarhatok végül tetteken, az opálfényű szemlélődésen túl?

November 28.

Egyszer azt mondta: nem vagy jelen!... Hát nem!
Csendben nyomulok, mint növekvő árnyék a falon,
meg-megállva a takarásban, újabb szót keresve
vagy menekülő érmét az aszfalton.

Mi tegyek, ha elfogy a szavam?

Nélkülem is folyik a víz, mosoly ül arcukon, nem hiányzom; állok
a takarásban, nem vagyok ott.

El is feledjük a percet, milyen a napba nézve
némán üvölteni nagy igazságokat szemben a széllal.

Jön az eső, lehűti forróra fagyott szívemet.

óvatlan percek

nyílt titok legyen mit mondott a bevarrt száj
mit rejtett az üres tok szó nélkül csend sincs már
legyen titok a szó mellyel bevarrtad ajkam
az odú csatater lett némán üvöltöm baj van
nincs tű céna sem elfelejtetek azt hiszem
itt hagytak ordítva némán titok mért tátogok árván
titok legyen amit elhallgatok a sorok közti halk bukások
hogy káoszban leljek rendet üvöltésben síri békés csendet
a leglármásabb ablak lesz ha szárnyait kitérom
kikönyökölkök a szélbe: titok legyen kiáltásom
ne fürkészd az estét a csillagok kihunytak
titok legyen a zsák is feltépve nem mutat utat...
legyen hát nyílt titok amit kimond a bevarrt száj
az üres tokban volt és van egy hangszernyi néma báj?

November 30.

A vezető emlék a mélymúltba vezet, ahol csíkok mintázzák
bőrödöt, jó szavak helyett a hallgatás csendje szótlanságra int.
Leöltem valamennyit. Az erdő elnémult.

A félelmet felszámoltam. Elmenekültek, elhullottak.
Senkinek senkitől nem kell tartania.
Letérdelt nekem az erdő.
Céltalan kóborlok holt fák között
utat keresve az eltévedt szélnek.

Vázlat

Lassan pusztul minden.
A körforgásban egyetlen perc csupán.
Szinte észrevétlen, s nem marad semmi.
Minden elpusztul lassan.
Az ember, a fák, a hegyek, a vizek,
az állatok, a falak, a menedékhelyek.
Innen oda teszek valamit. Egyedül
vagyok, leszek.
Lassan minden elpusztul.

December 3.

A mozgó tárgyak homályba rejtőznek, éles cél egyik sem lesz a
lelketlen kamera előtt. Magamra hagy és kijózanít a tömeg.

December 5.

Berobbant kirakatokban kutatjuk a jövő reményszikráit az elfüstölt
tegnapok romjai között. Minden nap egy új, egyben egy újabb előd-
je, nevében más, a félelem alig cseréli arcát.

Bámész tömeg

Folyton az elvagyódás.
Elsétálok a bokrok közé,
ott hagyom a bámész tömeget.
Egykor része voltam én is,
szakadt zsebemből csordult a
mérhetetlen idő több helyen
egyszerre.

Majd az mondják: önvédelem.
Továbblépek hát, hogy ott legyek,
aki én vagyok, beleépülve a tájba,
mint kórokozó a kifeszült bőr
réseibe.

És így jó. Mert ha megérkezem,
már megyek is tovább, azt sem
tudva, marad-e emlék, vagy
hagytam-e nyomot magam után.
És persze bámész tömegre vágyom
én is, szégyenlősen elsétálva a bokrok
közé, onnan vizslatva, utánam néz-e
bárki is.

December 8.

Látom, ahogy ajka rángatózik, s mikor elindul duzzadt könnyeinek
árja, hirtelen falnak fordul, háttal a világnak, minden szerető
szívnek, az összes fakuló emléknek.
Gyűrött zsebkendőre írja szánandó sorait, zokogva elfolyó tintával;
a soknál több az elég, a soknál több a hallgatás gyilkos csendje.

December 11.

Írni olyan, mint lélegezni.
Ugyanakkor fáj a fejem.
Ma összetévesztettem két embert.
Veszedelmesen öregszem, nem való vagyok már tár-saságba.
Mennyi elvarratlan szál?
Lekapcsolom a villanyt, mindez majd sötétben írja magát tovább.

December 13.

Orromból vér csöpög, vörös váladék árad, ha fújom.
Tüvel varrnék szálakat a papírba, addig se legyek egyedül. For-
rongó felszín alatt bölcs nyugalom,
éppúgy fordítva. A vérem váladékos, nem nátha ez már,
de nem gondolok a rosszra. Élek, írok. Halok, hallgatok.

December 15.

Fúj a szél. Süt a nap. Fáj a fejem.
Most délután. Fúj a szél, fáj a fejem.
Veszekedős a hangulatom.
Meg kellene keresni a sapkát.
Bejutni a belső szobába.
Sosem leszek naprakész.
Mire van időm?
Hajat mosni. Borotválkozni.
Elővenni a legjobb formám.
Emberek közé megyek.
Legyen tartásom.

December 17.

Adhat a reggel némi munkát. Seprű a kézben, friss hó a kertben, majd már a nyomolvasás magányos, boldog percei. Elegen vagyunk ketten: árnyékom és én a hófehér napon.

December 18.

Mekkora tömeg a hegy, mennyire magányos innen.
Én a síkon élek, távol tőle. Kövekre, sziklákra bontanám,
a magányos hegy eltűnne, helyén sok szikla állna nagy tömegben,
lényegük szerint egyformák.
Mint amikor a sok „igen” együtt „nem”-nek hangzik, vagy fordítva.
Nem mindegy? Mindegy.
Nem mind Egy! És ugyanaz...

December 19.

Szeretetem méregarányos a dühömmel, ne keressetek, elrabortam
magam kusza látásotok elől.
Ha előjövök nyilvános rejtekemből, nem kell fogadó-bizottság,
örülhettek és örjönghettek egyenként.
Segítsetek kezelni közös iszonyunk.

December 21.

A cipő legyen készenlétben, messziről beleugrasz, és irány a kapu.
Nem kell ott lenned, ahol folyton kér-deznek, válaszra nem is várnak.
Enyhe tél lappang végtagjaidban.
A cipő legyen megpucolva, mezítláb nem vágatsz neki az ismeretlennek.
Folyók és erdők utad mentén, barát-fák, sápadt csillogok.
Lehetsz egyedül köztük, másutt üldözött.

Kunyhó

Mint kertek alatt a rókák
lesben állnak a sarkon
a kaput zárd csak be jól
maradjon fényben a balkon
Mintha élne még a ház
a manó fel-alá jár
mint szellem titkon vigyáz
az egyetlen zugra odúra
Hol még hisznek benne
hol még a szív a tárgyak ura
Vigyenek el bármit ott marad mégis
mosolyog a macska a szél az ég is...

December 28.

Különös léptek a hóban. Egyetlen irányba futnak,
majd önmagukat fedve, visszafelé. A kitaposott hó csúszik, mégis
mindenki arra jár, különben hogy volna széttiporva?
Az érintetlen hóban elsüppedünk. Merre hát tovább?
Itt maradni, elmenni ugyanaz?

December 30.

A képen macskát szorítok magamhoz.
Azt kérdezik: melyik vagyok?
A képeknek csak jelen ideje van.
A képen nem öregszel, a kép szerint a macska is él, minden rend-
ben.
A képek jelene, a papírnak múltja és fakuló jövője van.
A macska már nem él, én is öregebb vagyok, keresem
az ösvényt, mint akkor.

Január 3.

A földre botot teszek. Egyik végén cserkészfiú,
másik végén úttörőlány áll. Egyszerre múlt, jelen, jövő.
Balkezükben az igazság. Jobbkezükben a kétely.
Vagy fordítva. Középütt a megnevezhetetlen.

Január 5.

Az év verse mindig az, amit még nem írtak meg.
Szavak, ne versenyezzetek! Tollak, pihenjetelek!
Kérem a ceruzám. Tompa.
Kérem a papírt. Szálkás.
Hagyjatok magamra.
Van időm.
Nincs ellenfelem.
Nincs ellenségem.
Magam vagyok és a szavak.
Sem a tömeg hangja, sem a magány csendje nem készlet arra vagy erre.

A talaj

Avar a hó alatt
avar fölött hó
hó az avar fölött
hó alatt avar.

Egyszer felül
egyszer alul
fordítva sosem
sosem fordítva

S ha felül az avar
elolvadt a hó
szétporlad az avar
nincs is arra szó.

Fű a föld felett
gyökér a föld alatt
giliszta bújik a
nap elől.

Gyökér a föld felett
fű a föld alatt
ásó hasít a mélybe
köztük a sebzett föld.

Alattam fű
fű alatt föld
föld alatt sírok
már nem remélek

Január 7.

A kulcsot a fogásra lógattam, a kabátot a szögre akasztottam,
egyetlen pontos mondaton járt az eszem.
Immáron könnyedén nyitható, zárható a kapu.

Dédapák emlékének

Az emlékezés napján
nem tudok emlékezni.
Felejteni nincs mit.
A tömegnek nincs arca.
A hódító tömegnek.

Egy-egy emberre emlékezem,
lehántva foszlott ruháját.
Szívem ünneplőt ad
elnyűtt testükre.
Gyertyát gyújtok.
Hideg hómezőn érces fuvallat.
A szív esendően emlékezik,
az elme érteni próbál.
Lebontott hidakat épít
csüggedt tollam,
a múltba az értő
emlékezés vezet.
A dédapák emléke,
a kegyetlen, könyörtelen
családi legendák.
Hová vezet a
szavak nélküli
magányos emlékezés?
Mit nyújt, ha
másokkal teszem?
Befejezni nem megy,
félbehagyom hát...
Csak emlékezem
ma és holnap, és
mindig, míg elfelejtem...?

Január 9.

Lebegve szilárd talajon meg-megfog, és rámtapasztja fényét az este, vadvörte világít a fákon, kertem elhagyott harctér a csatakos hó alatt.

Oltsd el a lámpát. Feljött a hold, kerek szemében süppedt kráterek, arcán kétely tántorog, azt hiszem, bemegyek.

Mindezt majd megírom egyszer pontosabban is. Vagy elfelejtem. Marad így. Holdfehér, tüpontos éjjel.

Hátszél

Ha én azt tudnám
hogy hová írok
ha én azt tudnám
mikor és merre
ha én azt tudnám
innen vagy onnan
nem kérdeznék
nyíltan titokban:
Mikor és hol
honnán és merre
erre vagy arra
arra vagy erre
a telefon halott
de én élek
várlak amott
ahol remélek

Január 11.

A paplant minden éjjel lerúgom magamról. Puhán csattan a szőnyegen, majd lágyan befogadja a hiány rángógörcsén túl zuhanó testem.

Január 13.

S mint aki jól érezte dolgát dölyfösen egyedül, ahogy csak málé tömeg tud, elvonult a hátsó szobák egyikébe, hogy ne zavarjon senkit, s távollétével tűntessen, s keltsen hiányt a csendes, ügybuzgó szerénység iránt.

Január 17.

Szép szemével mit húz ki zsebemből, míg elmakogom neki a pontos utat, innen sehová, mire vár a sötét utcán az alkonyat beállta után?

Január 18.

Asztal. Szék. Ceruza. Papír és mindennap ugyanaz a készülődés és újra ugyanazok a mozdulatok, ugyanaz a toll, ugyanazok a betűk, szavak, mondatok, sorok, sokszoros körüljárása egy adott halmaznak, újra meg újra a vakító lámpafény, a fejfájós napsütés, a tétlen lödörgés az íróasztal körül, s a reménykedés, hogy van mindennek valami látszata... Ismét. Asztal, szék, ceruza, papír...

Január 19.

Szétterpesztett ujjakkal vakon botorkálok a lehetőségek végtelen alagútjában, ujjam bögyével érzem a felkelő napot, a lebukó holdat, vakon ödöngök, támoltyok fáradtan, kiaszott torokkal, napra nap jön és éjre éj a végtelen sötétségben, a lehetőségek végtelen alagútjában, ujjaim hegyével érzem a repedéseket, a kitéremkedéseket...

Január 20.

Mintha lassú útról érkezett volna, megáll az ajtóban, és néz valahová, kintről befelé, s egyszersmind bentől kifelé. Némák a falak, az árnyak, süket az asztal, a régi szék. Megérkezet oda, ahol egykor lakott, s hol ezentúl is élnie kell. Hosszú folyosók fogadják, tiszta neonfényekkel.

Január 21.

Áldozat és tettes vagyok, kívül és belül vagyok egyszerre. Az út szélén állok, mint egy kidaszított elem, olykor pedig titkos beavattott. Önmagam avatom be a saját tudatalatti titkaimba.

Egy házra, egy szobára gondolk

A fotelben elüldögélnék,
kezemben könyv,
messzebb a nagy víz.
Vagy az ablakban,
csak legyen bátor
nem előre, s nem hátra dőlni.
Eskessetek meg, hogy
meg sem mozdulok,
csak olvasok, nézem a vizet,
olvasok a hullámok közt,
sodornak a mondatok,
fotelban vagy a párkányon,
ki tudja, hol vagyok?

Január 23.

Mintha lassú útról érkezett volna, megáll az ajtóban, és néz valahová, kintől befelé, s egyszersmind bentről kifelé. Némák a falak, az árnyak, süket az asztal, a régi szék. Megérkezet oda, ahol egykor lakott, s hol ezentúl is élnie kell. Hosszú folyosók fogadják, tiszta neonfényekkel.

Január 25.

Áldozat és tettes vagyok, kívül és belül vagyok egyszerre. Az út szélén állok, mint egy kidaszított elem, olykor pedig titkos beavattott. Önmagam avatom be a saját tudatalatti titkaimba.

Január 27.

Olykor elképzelem magam egy fényképen: a kép barna, akár a békebeli időkben, s kényszeredett mosollyal, nyúzott arccal, fésületlenül, feketébe öltözve, vállaim közé húzott nyakkal egy sarokba szorítva állok.

Január 29.

Lassan elvesztem önmagam, s valaki más költözik belém. A szavak már nem is az én szavaim, csak mások gondolatait idézem naphosszat.

Hajnal és reggel határán

Lehunyom a szemem:
a hangok erősebbek.
Befogom a fülem:
a kép élesebb.

Ég a kerti lámpa.
Vízzel ne oltsd ki a fényét.

Nézd, bíborba fordul a
felhők vánkosa,
fenyeget a hajnali ég.
Befogom a fülem:
a kép élesebb.
Lehunyom a szemem:
a hangok erősebbek.

útközben szalvétára írok

felkutatnám Istent
ha volna némi esély
ha létezne kicsiny
zug ragyogó kastély
hol elárulná moccsanatlan
árnyéka a falon
s rózsák kúsznának
végig a balkonon

ő sem keres engem
nem mutatja magát
falat von közénk
a ködbe vesző gát
innék vele bizton
megkérdezném halkan
elférnének a résben
ahol éppen most van...?

miről szól minden?

minden arról szól
minden miről szól?
aminek nem mondjuk
ki a nevét
de él mint az
alkonyi rét
dolog és holmi is egyben
pörög lüktet a kebledben
arról szól minden
amiről minden szól
sehol és mindenhol

A 4 az 1-ben antológiasorozat szerzői:

1. KÖTET (2012)

PALÁDI ZSOLT - BÁNOSI GYÖRGY -
RIMÓCZI LÁSZLÓ - MERÉNYI KRISZTIÁN

2. KÖTET (2013)

KISS JUDIT ÁGNES - SIMON ADRI -
HORVÁTH ORSOLYA - DEBRECZENY GYÖRGY

3. KÖTET (2014)

SZÉLL ZSÓFIA - TÓTH IRÉN -
SZAPPANOS GÁBOR - BATÁRI GÁBOR

4. KÖTET (2015)

FARAGÓ ESZTER - HORNYIK ANNA -
FARKAS-KOVÁCS LÁSZLÓ - NYÍRFALVI KÁROLY

A kötetek elérhetők a

*<http://www.muveszetek.hu/4az1ben>
honlapon*